

Muhoksen pitäjän ruotusotilaat 1700-luvulla 2

Kuninkaallisen Pohjanmaan rykmentin alue ulottui aina Kristiinankaupungin alapuolella olevasta Sundbystä Lapin perukoille niin kauan kuin suomalaista asutusta tuolloin riitti.

Myöhemmin Kemijärven ruodut liitettiin Kuusamon komppaniaan.

Rykmentin kokonaisvahvuus oli 1200 miestä. Siihen kuului kahdeksan komppaniaa, joista pohjoisin oli Kemin komppania. Jokaisen komppanian vahvuus oli 150 miestä.

Kemin komppaniaan kuului ruotuja seuraavista pitäjistä: Hailuoto 12, Liminka 7, Oulu 46, Ii 34, Kemi 44, Pudasjärvi 7 ruotua. Muhos ja Utajärvi kuuluivat Oulun pitäjään aina vuoteen 1766, jolloin muodostettiin nämä nykyiset kunnat käsittävä Muhoksen pitäjä.

Rykmentti koottiin pääkatselmukseen muutaman vuoden välein, vaikka toisinaan meni yli kymmenenkin vuotta katselmusten välissä.

Kemin komppanian pää-

katselmuspaikka oli aluksi Oulu ja myöhemmin Raahen tai Pattijoki. Pääkatselmus saattoi kestää kolmekin viikkoa ja siellä harjoiteltiin suurempia taktisia kuvioita.

Rykmentin kokousten rinnalla oli myös pienempiä komppanian kokouksia, jotka pidettiin Kemin komppaniassa Iissä. Kirkkoäkseerauksia pidettiin paikkakunnittain muutaman viikon välein sunnuntaisin jumalanpalveluksen jälkeen. Aluksi äkseeraukset olivat vapaaehtoisia, vuodesta 1781 lähtien pakollisia. Niissä harjoiteltiin aseotteita, marssimista ja erilaisia käännöksiä.

Kustaa III:n sodan jälkeen äkseeraukset korvattiin keran vuodessa pidettävillä komppanian kokouksilla, jotka kestivät neljästä kahdeksaan päivään. Tällöin järjestettiin myös ampumakoulutusta muiden harjoitusten lisäksi.

Korpraali kuului ruotusotilaisiin ja hän oli 25 sotilaan johtaja. Korpraalikunnat ei-

vät noudattaneet pitäjärajoja. Särkijärven Keräsen ruotu oli korpraalin ruotu, jossa pitkäaikaisena korpraalina oli Sigfrid Pikman vuodesta 1770 vuoteen 1790.

Muhoksen Hyvärisen ruotu oli myös korpraalin ruotu. Johan Suckberg oli korpraalina vuodesta 1775 aina sairautumiseensa asti vuonna 1808. Laitasaaressa Määtän ruotu oli myös korpraalin ruotu.

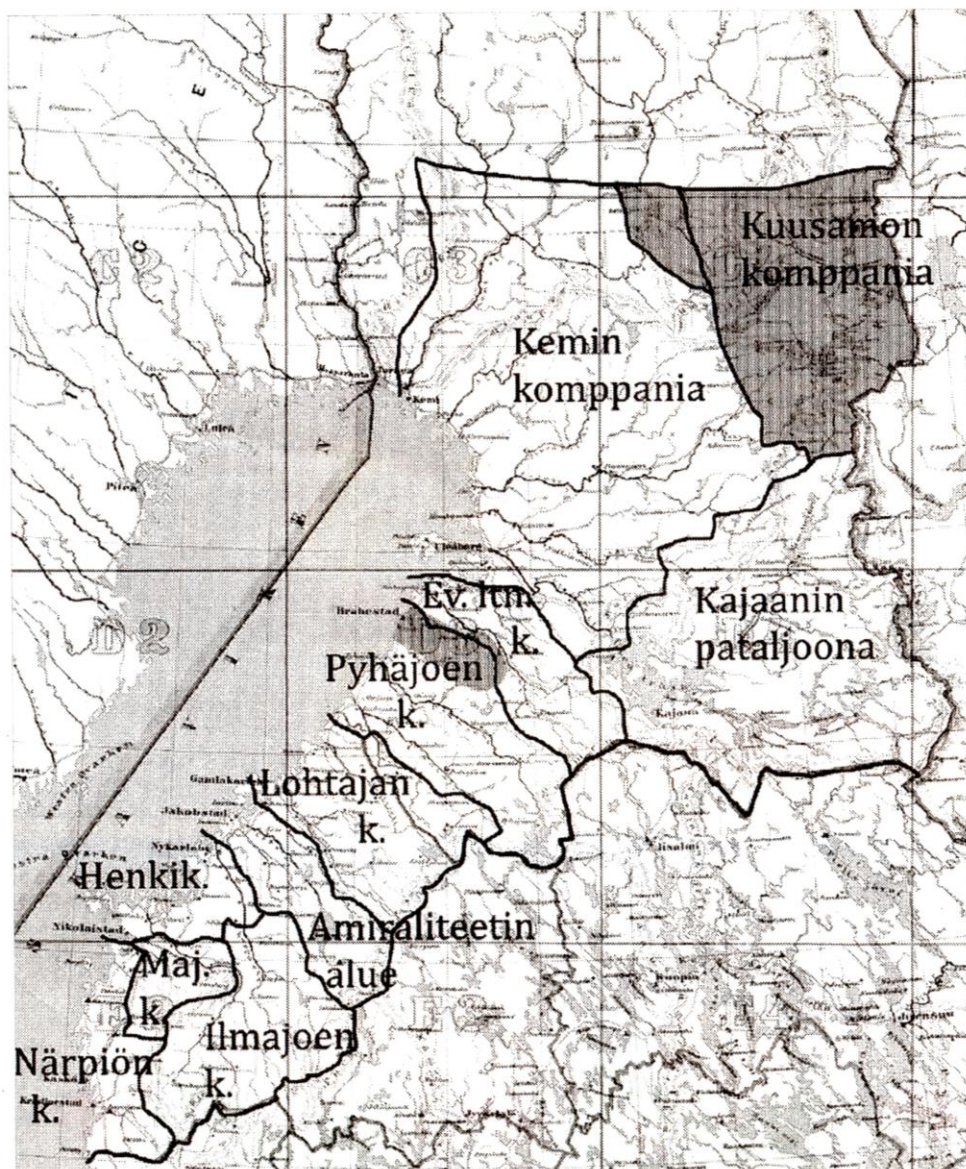
Kemin komppanian Suomen sodan aikainen ja samalla viimeinen päällikkö majuri Georg August von Essen asui Hakkarilan sotilaspuustelissa Laitasaaressa 1790-luvulta 1800-luvun alkuun, jonka jälkeen hän muutti Kemiin. Komppanian päällikön puustelli oli Kemin Liedakkalassa.

Pohjanmaan rykmentin univormut olivat aikalaistenkin mielestä epäkäytännölliset. Puvun mallit vaihtuivat useasti. 1802 otettiin käyttöön viimeinen Ruotsin valan aikainen sotilasasu, joka oli käytössä Suomen sodassa.

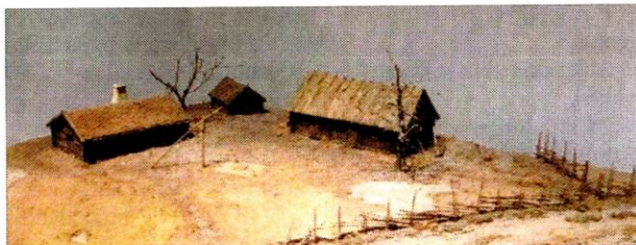
Suomalaisten ruotujakoisten rykmenttien puvun väriksi määrättiin harmaa, poikkeuksena Pohjanmaan rykmentti, joka säilytti sinikeltaiset värinsä.

Sotilaalla tuli ohjesäännön mukaan olla viikset.

Tapani Blomster
FM

Kartta Pohjanmaan rykmentin ja sen komppanioiden alueesta. Lähde: Jouko Närkilahti; Ruotusotilaan jäljillä -torppaa unohtamatta: Pohjois-Pohjanmaan ruotusotilaita ja sotilas-torppia.

Pienoismalli ruotutorppasta Tukholman armeijamuseossa.